

СТАНОВИЩЕ

от

проф. дфн Стефка Вълкова Петрова

за дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор' в област на висше образование 2. Хуманитарни науки; професионално направление 2.1. Филология; докторска програма Славянски езици (Фразеология на съвременния руски език).

Автор: Полина Андреева Димитрова

Тема: Фразеологизми с библейски произход в руски и български език

Научен ръководител: проф. д-р Стефка Георгиева, ПУ "Паисий Хилендарски, Пловдив

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Дисертантката е спазила всички изисквания за представяне на труда за защита.

2. Актуалност на тематиката

Темата на дисертацията е интересна и според включения материал за изследване е напълно дисертабилна. Фразеологизмите с религиозна тематика и специално тези с библейски произход не са били обект на по-обстойно разглеждане и в лицето на дисертантката намират достоен изследовател. Темата е актуална, защото те все по-често се употребяват в СМИ.

3. Познаване на проблема

Дисертантката има сериозна научна подготовка и се е запознала с голям брой трудове относно интересуващите я устойчиви съчетания и фразеологизми – посочени са 237 цитирани автори и са използвани 32 лексикографски източници, което свидетелства за сериозна подготовка и много добро познаване на разработвания проблем.

4. Методика на изследването

Използваните методи на изследване са подходящи за такъв вид описание и дават добри резултати.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Първата глава, посветена на прегледа на литературата по въпроса и на съпоставителната структурно-семантична организация на фразеологизмите с библейски произход (ФБП), дава ясна представа за предмета на изследване и от

какви позиции. Изборът на двата речника – на В. Вътов (българските ФБП) и на К. Дубровина (руските ФБП) донякъде стеснява темата, но като имаме предвид, че в речниците са включени огромен брой библейски фразеологизми, може да допуснем, че много малко са останали извън, пропуснати от двамата автори. За една докторантска дисертация това е достатъчно. Класификацията, която прави П. Димитрова, позволява да се открият общите и различителните признаци на отделните ФБП, постигнато в работата и чрез по-нататъшното им разчленяване във всяка група.

Класификацията на ФБП, направена във втора глава с оглед на комуникацията им с библейския текст, също е сполучлива и дава възможност да се погледне на тях от различни страни. По отношение на композиционната им организация напр. цитатно-сюжетните се делят на тждествени по форма и семантика, тждествени само по форма и тждествени само в семантичен план, а сюжетните съответно на органични, построени върху чиста метафора или върху алегоричен тип преосмисляне и пр. Т.е. налице е дълбоко вникване в изследвания обект, осмисляне и преосмисляне на значение (семантика) и форма, търсене на вътрешната форма на всеки ФБП.

В изследването на ФБП, в тяхната съпоставка в двата езика, в по-детайлното анализиране на някои от тях, както и в приетите критерии за класификация виждаме умението на дисертантката да наблюдава феномена, да открива същественото и да търси обосновка на едно или друго свое твърдение. Няма да бъде пресилено, ако кажа, че пред нас е един съвестен изследовател, умеещ да открие новото, неизвестното, неказаното досега и да направи съответния извод.

Трета глава, посветена на ФБП в траекторията на СМИ, ми достави най-голямо удовлетворение. Тук видях Полина Димитрова като истински изследовател. Проследявайки СМИ в продължение на четири години (2012 – 2016 г.), тя успява да открие специфичното за днешния медиен текст, без да пропусне да се позове на авторитети и писания в това отношение, но посочвайки и нещо свое, приносно, а именно – увеличаването в пъти ролята на библейския текст и на ФБП; ролята на медиите днес – не като средство за комуникация, а за комуникация чрез манипулация. Разработката на трета глава би могло да бъде тема на отделна докторантска дисертация (с малко допълнение, напр. анализ, обяснение на ФБП от т.т. 4-15). Тук срещаме

собствени, т.е. авторови наблюдения и мнения за СМИ и за медийния текст, както и свързани с настоящата тема – ФБП: проследено е употребата им в заглавие, семантичното им разширение (разгръщане в текста), редуването на отсъствие на конкретизация на ФБП в заглавието с конкретизация (дешифрировка) в текста, изразяването на смисъла на даден ФБП в дълбочинната структура на текста без неговото посочване в повърхностната структура и пр., т.е. стилистичен разрез на ФБП в публицистичния стил.

Сполучливо е представена трансформацията на ФБП чрез субституция, елипси, експлицитност. Засегнат е и въпросът за превода – казвам *засегнат*, защото е разработен само ФБП с *р. козел отпущения* (посочено защо).

Високо оценявам приложенията: ФБП, срещащи се само в руски и тези, срещащи се само в български език и Българо-руския съпоставителен речник.

Без да изброявам всички приносни моменти на дисертацията на Полина Димитрова, ще посоча само по-важните: това е първото съпоставително изследване на ФБП в двата езика в структурно-семантичен аспект; разгледани са обстойно фразеологизмите с библейски произход; за пръв път е направена съпоставка между руски и български по отношение на ФБП; направена е собствена класификация на ФБП; изработен е собствен терминологичен апарат за описание и класификация; ФБП са разгледани и с оглед на тяхната употреба в публицистичния стил и др.

Авторефератът напълно отразява съдържанието на дисертацията.

Изводите и методиката на описание имат научна стойност и може да служат и при разработката на други подобни теми, а част от събрания корпус да се използва при обучението по руски и български език.

Имам някои забележки, които не са съществени, не засягат научната страна на дисертацията, напр. аз съм против *ние*-описанието, предпочитам *аз*-описание.

Убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Полина Андреева Димитрова.

23.08. 2016 г.

Изготвил становището:

(проф. дфн Стефка Петрова)